

Nr 25.

Ankom till Riksdagens kansli den 26 mars 1912 kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner om utbetalning af skadestånd för förluster genom en i juli 1904 utbruten skogsbrand å Apertins och Ilbergsbyns hemmans marker.

(3:e Afd.)

I särskilda likalydande motioner, nämligen nr 31 i Första kammaren, väckt af herr *K. Larsson* med instämmande af herr *A. Lindh* m. fl., och nr 88 i Andra kammaren, väckt af herr *G. M. Sandin*, har hemställts, att Riksdagen måtte besluta att af medel, som Riksdagen bestämmer, utbetala ett belopp af kronor 19,409:80 till de personer och enligt den fördelning, som i motionen angifves, såsom skadestånd för genom en den 14 juli 1904 timad skogsbrand å Apertins och Ilbergsbyns hemmans marker lidna förluster.

Till stöd för sin framställning hafva motionärerna anført följande:

»Den 14 juli 1904 kl. 11.30 f. m. utbröt i närheten af Kils järnvägsstation i Värmland en större skogsbrand å Apertins och Ilbergsbyns hemmans marker, hvarvid cirka 225 hektar skogsmark härjades och förstördes.

Det är genom vittnesförhör fullt konstateradt, att elden utbröt i ett gammalt, torrt sleepersupplag, beläget intill rälsen å statens järnvägsbank — att elden antände järnvägsstängslet och därifrån spred sig till den därintill belägna skogen, tillhörig Apertins och vidare Ilbergsbyns

Bihang till Riksdagens protokoll 1912. 6 saml. 23 häft. (Nr 25).

hemman inom Kils socken, hvarvid härjades ofvan nämnda skogsareal.

Stark torka och blåst rådde, hvadan släckningsarbetet i hög grad försvårades, och oaktadt såväl ortsbefolkningen som militär från Värmlands regementen uppbådats, så var det med största ansträngningar det lyckades begränsa elden till ofvan angifna areal.

Stora sammanhängande skogsmarker voro dessutom hotade.

Det är vidare genom vittnesförhör konstateradt, att lokomotiv hade passerat förbi sleepershögen c:a 1 $\frac{1}{4}$ timme, innan elden observerades — att lokomotivet samma dag antändt på flera ställen mellan Kils och Skåre stationer — att intet vittne observerat någon obehörig person i närheten af sleepersupplagen nämnda dag.

Sedan polisförhör om brandens uppkomst hållits i vederbörlig ordning och oaktadt därvid bevisats, att elden uppstått i sleepersupplaget på järnvägens område och därifrån spridt sig till skogen, så har järnvägsstyrelsen ej ansett sig kunna utbetala skadestånd till markägarna, antagligen på den grund att intet vittne närvarit och sett lokomotivet förorsaka antändningen.

Markägarna ansågo sig därför nödgade öppna rättegång mot Statens järnvägar, hvilken rättegång nu afslutats och föreligger utslag från Håradsrätt, Hofrätt och Högsta domstolen.

Gemensamt för dessa samtliga utslag är uti motiveringen anfördt, att stor sannolikhet finns för att elden uppkommit från lokomotivet, som passerat sleepersupplaget — men att det ej är bevisadt. På den grund har någon skadeersättning ej beviljats.

Dock har uti Hofrätten en ledamot velat tillerkänna ägarne af Apertin 14,027: 80 kr. i skadestånd samt 1,300 kr. i rättegångskostnader.

I högsta domstolen ha 3:ne af de sju justitieråden likaledes velat tilldöma ägarna af Apertin 14,027: 80 kr. i skadestånd samt 1,300 kr. i rättegångskostnader.

Samtliga handlingar i målet skola tillhandahållas.

Uppskattningen af brandskadan har af flere sakkunnige skett, och vidkommande änkefru Öman, som ägare af Apertin med den största brandskadade arealen eller 143,86 hektar har dels en ledamot i Hofrätten dels ock tre justitieråd af sju i Högsta domstolen velat döma järnvägsstyrelsen att till henne utgifva ett skadestånd af kronor 14,027: 80 samt tillerkänna henne 1,300 kr. i rättegångskostnader.

Samtliga skadestånd för brandskadan skulle då utgöra:

Änkefru Öman för Apertins hemman	143,86 hektar	14,027:80
B. E. Olsson — Ilbergshöjden	16,61 »	1,292:—
N. E. Ekman d:o	29,23 »	2,067:—
G. Nilsson d:o	9,26 hektar	466:—
Aug. Johansson d:o	16 »	697:—
And. Jansson d:o	9,97 »	860:—
	<hr/> 224,93 hektar	<hr/> Kr. 19,409:80

I det läge frågan nu befinner sig, har jag velat framdraga densamma för Riksdagen, som torde kunna med stöd af den bevisning, som under rättegången framkommit, och för öfrigt stödd å moraliska skäl, träda emellan och hjälpa dem, som genom branden lidit så stora förluster.

Allt för ofta åstadkommer järnvägsdriften genom eldsvåda stora skador för den enskilde egendomsägaren utefter järnvägslinierna, och vi se huru domänstyrelsen i dessa dagar öfverlagt om bästa sättet att förebygga dylika olyckshändelser.

Det kännes tröstlöst för den enskilde ägaren att vara så helt beroende af en sträng juridisk bevisning för utfående af skadestånd, då det ju sällan finns vittnen att tillgå i de ödsliga marker, som ofta korsas af järnvägslinierna.

Särskildt har föreliggande fall väckt stor förstämning inom orten, då det är en utbredd mening, att järnvägsdriften varit skulden till den stora skogsbranden, och att Statens järnvägar vore skyldiga, enl. § 5 i lagen angående ansvarighet för skada i följd af järnvägsdrift af den 12 mars 1886 ersätta skadan för branden.»

Åtskilliga omständigheter tala för, att den ifrågavarande branden kan hafva uppkommit genom gnistor från det lokomotiv, som passerat brandstället strax före brandens uppkomst, och utskottet har väl insett det med hänsyn till den skogsägarna öfvergångna förlusten behjärtansvärda i motionärernas förevarande framställning. Det oaktadt har utskottet emellertid icke ansett sig kunna tillstyrka bifall till densamma. Det synes nämligen utskottet icke vara för Riksdagen tillrådligt att, sedan domstolarna ansett sig icke kunna ådöma Statens järnvägar ersättningskyldighet för förlust, som uppkommit till följd af brand invid statsbana, på enskild motionärs förslag och utan att nya omständigheter blifvit i saken förebragta, besluta utgifvande af skadeersättning, hvilket beslut skulle kunna leda till vidtgående konsekvenser.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet hemställer alltså,

att herr Larssons m. fl. och herr Sandins förenämnda motioner icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 22 mars 1912.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hafva närvarit:
herrar *A. G. L. Billing, A. Ekman, S. H. Kvarnzelius*, grefve *F. Wachtmeister, O. Jonsson, A. N. Hahn*, friherre *J. T. Gripenstedt*, grefve *P. O. L. Klingspor*, friherre *C. H. Falkenberg*, friherre *J. G. Beck-Friis*, *A. C. Lindblad, C. G. Ekman, N. O. Bruce, A. Wiklund, H. Andersson, F. W. Thorsson, P. Olsson, C. Persson, K. V. Rydén, J. A. Sjö, N. E. Lindberg, J. Ström, E. A. Nilsson* och *J. Pålsson*.

Reservation:

af herrar grefve *F. Wachtmeister*, friherre *C. H. Falkenberg, A. Ekman* och *E. A. Nilson*, hvilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hafva följande lydelse:

»Åtskilliga omständigheter tala ju för, att den ifrågasatta branden kan hafva uppkommit genom gnistor från det lokomotiv, som passerat brandstället strax före brandens uppkomst. Utskottet har också insett det med hänsyn till den skogsägarna öfvergångna förlusten behjärtansvärda i motionärernas förevarande framställning. Då emellertid domstolarna icke ansett statens järnvägars förvaltning ersättningsskyldig i detta fall, har utskottet funnit det icke vara för Riksdagen tillrådligt att på enskild motionärs förslag och utan att nya omständigheter blifvit i saken förebragta genom ett tilldelande åt skogsägarna af den ifrågasatta skadeersättningen vidtaga en disposition, som i fråga om skogsägarnas er-

sättningsberättigande skulle realiter verka såsom ett upphäfvande af domstolarnas beslut. Ett dylikt medgifvande från Riksdagens sida skulle nämligen, enligt utskottets förmenande, kunna leda till vidtgående konsekvenser! Då det emellertid, oafsedt anledningen till eldens uppkomst, synes utskottet vara ett statsintresse, att den af elden härjade marken sättes under kultur, för hvilket ändamål skulle enligt af skogstjänsteman verkställd beräkning erfordras ett belopp af 7,916 kronor 83 öre, och då starka skäl synas tala för att skogsägarna af allmänna medel beredas någon hjälp för den skada, som genom branden öfvergått dem, har utskottet funnit sig kunna tillstyrka, att skogsägarna genom Riksdagens bemedling blifva försatta i tillfälle att kultivera nämnda mark. Enligt omförmälda beräkning skulle det härför erforderliga beloppet böra fördelas sålunda:

Änkefru Öman för Apertins hemman	143,86 hektar	4,509:47
B. E. Olsson » Ilbergsbyns »	16,61 »	716:65
N. E. Ekman » » »	29,23 »	1,239:71
G. Nilsson » » »	9,26 »	408:49
Aug. Johansson » » »	16,— »	663:61
And. Jansson » » »	9,97 »	378:90

S:a 7,916:83

hvilken summa såsom anslagsbelopp utföres i jämnt krontal med 7,917 kronor.

Ersättningen torde böra till vederbörande utbetalas allenast i den mån det genom intyg af vederbörande skogstjänsteman visas, att det område, hvarom här är fråga, verkligen blifvit kultiveradt.

Utskottet hemställer alltså,

att Riksdagen må medgifva, att ett anslag af högst 7,917 kronor må utgå att användas till framkallande af kultur å ofvannämnda, af skogsbrand den 14 juli 1904 härjade mark och utbetalas i den mån genom intyg af vederbörande skogstjänsteman visas, att marken blifvit kultiverad.»
